

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПАВЛОГРАДСЬКИЙ ФАХОВИЙ МЕДИЧНИЙ КОЛЕДЖ»
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»**

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

Освітній компонент

**МЕДСЕСТРИНСЬКИЙ ДОГЛЯД ЗА ПАЦІЄНТАМИ З ОСНОВАМИ МЕДИЧНОЇ
МАНІПУЛЯЦІЙНОЇ ТЕХНІКИ**

Освітньо-професійний ступінь фаховий молодший бакалавр

Галузь знань І Охорона здоров'я та соціальне забезпечення

Спеціальність І 5 Медсестринство

Освітньо-професійна програма Лікувальна справа

На базі: - повної загальної середньої освіти

- базової середньої освіти

Форма здобуття освіти: денна

Мова навчання: українська

Статус освітнього компонента: обов'язковий

Навчальна програма освітнього компонента «Медсестринський догляд за пацієнтами з основами медичної маніпуляційної техніки» складена відповідно Стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство галузі знань 22 Охорона здоров'я освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, затвердженого наказом МОНУ №1202 від 08.11.2021 року та освітньо-професійної програми Лікувальна справа, яка розглянута та погоджена на засіданні педагогічної ради, протокол № 12 від 26.05.2022 року та затверджена наказом директора № 48-ос від 16.06.2022 року., зі змінами згідно протоколу № 10 від 17.04.2025р., та затверджена наказом директора № 47-ос від 28.04.2025р..

Освітньо-професійна програма, навчальна програма вводяться в дію з 01 вересня 2022 року.

Укладачі: Наталя БУРЯКОВА - спеціаліст вищої категорії

Ольга ПРИЩЕПА - спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ПОГОДЖЕНО:

ЦК Основ медсестринства

Голова ЦК Наталя ІВАНЧЕНКО

Протокол №1 від 31.08. 2022р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Заступник директора з навчальної

роботи Ольга ПРИЩЕПА

31.08. 2022р.

ПОГОДЖЕНО:

ЦК Основ медсестринства

Голова ЦК Юлія ШМІДТ

Протокол №1 від 29.08. 2025р.

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Заступник директора з навчальної

роботи Ольга ПРИЩЕПА

29.08.2025р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програму з освітнього компонента “Медсестринський догляд за пацієнтами з основами медичної маніпуляційної техніки” складено згідно стандарту фахової передвищої освіти зі спеціальності 223 Медсестринство в галузі знань 22 Охорона здоров’я освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр», затверджені наказом МОН від 08.11.2021 року №1202.

На вивчення курсу відводиться:

- на базі повної загальної середньої освіти — 240 год; з них: 32 год — теоретичні заняття, 120 год — практичні заняття та 88 год — самостійна робота;
- на базі базової середньої освіти — 240 год; з них: 26 год — теоретичні заняття, 108 год — практичні заняття та 106 год — самостійна робота.

У зв’язку з реформою охорони здоров’я в Україні та відповідно до “Концепції розвитку охорони здоров’я населення України”, які спрямовані на реалізацію положень Конституції та законів України щодо забезпечення доступної кваліфікованої медичної допомоги кожному громадянину України та нових державних стандартів вищої медичної освіти, виникла необхідність підготувати кваліфікованих фельдшерів для роботи на засадах сімейної медицини (загальної практики), впроваджувати нові технології профілактичної діяльності ФАПів.

Відповідно до освітньо-кваліфікаційної характеристики фельдшер готується до надання до лікарняної лікувально-профілактичної та санітарно-профілактичної допомоги, першої термінової медичної допомоги при гострих захворюваннях і нещасних випадках та роботи на самостійних фельдшерських та фельдшерсько-акушерських пунктах охорони здоров’я, у міських лікувально-профілактичних закладах.

Фельдшер, підготовлений до самостійної професійної діяльності, є безпосереднім виконавцем заходів щодо збереження та зміцнення здоров’я населення, підвищення якості медичної допомоги, особливо мешканцям сільської місцевості.

Догляд за хворими є невід’ємною складовою медицини. Він виділяється в самостійний освітній компонент. Значення догляду за хворими важко переоцінити, оскільки нерідко успіх лікування і прогноз захворювання залежать від його якості. Медсестринський догляд за пацієнтами з основами медичної маніпуляційної техніки є першою клінічним освітнім компонентом, на якому здобувачі освіти починають спілкуватися з пацієнтами, що має велике значення для їх подальшої практичної діяльності.

Основними завданнями освітнього компонента є:

- засвоєння теоретичних знань та практичних умінь і навичок з питань професійного спілкування;
- спостереження і догляд за пацієнтами;

- виконання медичних маніпуляцій згідно зі стандартами та правилами інфекційної безпеки;
- профілактика професійних захворювань і внутрішньолікарняної інфекції;
- формування у здобувачів освіти активної позиції щодо здорового способу життя.

Догляд за пацієнтом залежить не лише від медикаментозного забезпечення, фінансування, матеріально-технічної бази лікувально-профілактичного закладу, а й від професійного рівня фельдшера, його ставлення до пацієнта.

Підготовка спеціалістів має ґрунтуватися на засадах проблемного навчання, що сприятиме формуванню професійного логічного мислення.

Рекомендується поряд з проблемним навчанням використовувати різні форми самостійної роботи, які формують санітарно-освітнє мислення фельдшера, привчають до прийняття оптимальних рішень, а також активні форми навчання (ділові ігри, ситуаційні завдання, тести, контрольні-залікові практичні заняття тощо). Програмою передбачено привчати здобувачів освіти дотримуватися етико-деонтологічних аспектів у своїй діяльності з урахуванням індивідуальних особливостей пацієнта та його ставлення до хвороби.

«Медсестринський догляд за пацієнтами з основами медичної маніпуляційної техніки» як освітній компонент:

а) ґрунтується на вивченні здобувачами освіти таких освітніх компонентів: “Анатомія людини”, “Фізіологія”, “Мікробіологія”, “Фармакологія та медична рецептура”, “Основи медсестринства”, “Основи психології та міжособове спілкування”, “Основи профілактичної дисципліни”;

б) інтегрується з такими освітніми компонентами: “Медсестринство у внутрішній медицині”, “Медсестринство в хірургії”, “Медсестринство в педіатрії”, “Медсестринство в акушерстві та гінекології”, “Медсестринство в онкології”, “Медсестринство в сімейній медицині”, “Медсестринство при інфекційних хворобах” тощо.

Види навчальних занять згідно з навчальним планом:

- лекції;
- навчальна практика;
- самостійна позааудиторна робота здобувачів освіти.

Теми лекційного курсу розкривають оцінку стану пацієнтів; визначення потреб пацієнтів; здійснення загального та спеціального догляду й супроводу пацієнтів; надання долікарської допомоги при гострих захворюваннях і нещасних випадках; оволодіння методами обстеження та основними лікувально-діагностичними маніпуляціями; участь у профілактиці захворювань, лікувально-діагностичному процесі та освіті пацієнтів з дотриманням етико-деонтологічних принципів.

Навчальна практика передбачає: — засвоєння практичних навичок догляду за пацієнтами; — виявлення проблем пацієнта, складання та реалізація плану медсестринських втручань, оцінювання результатів та коригування їх.

Самостійна позааудиторна робота здобувачів освіти спрямована на самостійний пошук тематичної літератури, самостійне вивчення фрагментів навчальної програми, виконання індивідуальних завдань викладача, саморозвиток здобувачів освіти.

Засвоєння тем контролюється на практичних заняттях. Для визначення рівня підготовки здобувачів освіти застосовують комп'ютерні тести, розв'язування ситуаційних задач, ділові ігри, контроль практичних навичок тощо.

Згідно з вимогами Стандарту фахової передвищої освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр освітній компонент «Медсестринський догляд за пацієнтами з основами медичної маніпуляційної техніки» забезпечує формування у здобувачів освіти наступних компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність вирішувати типові спеціалізовані завдання в медичній галузі або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів відповідної науки та може характеризуватися певною невизначеністю умов; відповідальність за результати своєї діяльності; здійснення контролю осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності :

СК 1. Здатність до застосування професійних стандартів та нормативно-правових актів у повсякденній медичній практиці.

СК 2. Здатність до вміння задовольняти потреби пацієнта протягом різних періодів життя (включаючи процес умирання), шляхом обстеження, діагностики, планування та виконання медичних втручань, оцінювання результату та корекції індивідуальних планів догляду та супроводу пацієнта.

СК 4. Здатність до співпраці з пацієнтом, його оточенням, з іншими медичними й соціальними працівниками на засадах сімейно-орієнтованого підходу, враховуючи особливості здоров'я чи перенесені хвороби та фізичні, соціальні, культурні, психологічні, духовні чинники і фактори довкілля, здійснювати санітарно-просвітницьку роботу.

СК 6. Здатність до роботи в мультидисциплінарній команді при здійсненні професійної діяльності для ефективного надання допомоги пацієнту протягом життя. З урахуванням усіх його проблем зі здоров'ям.

СК 7. Здатність до вміння обирати обґрунтовані рішення в стандартних клінічних ситуаціях, спираючись на здобуті компетентності та нести відповідальність відповідно до законодавства.

СК 9. Здатність до використання сукупностей професійних навичок (умінь) при підготовці та проведенні діагностичних досліджень та застосуванні дезінфікуючих і лікарських засобів у професійній діяльності.

СК 10. Здатність до забезпечення безпеки пацієнта, дотримання принципів інфекційної та особистої безпеки, збереження здоров'я у процесі здійснення догляду,

виконання маніпуляцій, процедур, при переміщенні та транспортуванні пацієнта, наданні екстреної медичної допомоги.

СК 13. Здатність до використання професійно-профільованих знань, умінь та навичок для здійснення санітарно-гігієнічних і лабораторних досліджень, протиепідемічних та дезінфекційних заходів.

СК 14. Здатність до дотримання принципів медичної етики та деонтології.

Додаткові спеціальні:

ДСК 1. Здатність до застосовування сукупностей принципів надання невідкладної та екстреної медичної допомоги в цивільних умовах постраждалим, забезпечити власну безпеку, виявити фактори, що впливають на стан здоров'я пацієнтів.

ДСК 2. Здатність до застосовування сукупностей практичних умінь та навичок, медичних засобів, втручань і дій у процесі здійснення клінічного обстеження пацієнтів, оцінювання його результатів, діагностування типових випадків найбільш поширених захворювань та станів у пацієнтів різного віку з проведенням медичного сортування.

Основні завдання навчальної дисципліни, спрямовані на досягнення результатів навчання:

РН 1. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами для комунікації, ведення медичної та іншої ділової документації.

РН 2. Застосовувати сучасні цифрові та комунікативні технології для пошуку інформації та документування результатів професійної діяльності.

РН 3. Застосовувати основні положення законодавства в охороні здоров'я.

РН 4. Вести медичну документацію за формами, встановленими нормативно - правовими документами.

РН 5. Дотримуватися правил охорони праці та безпеки життєдіяльності.

РН 6. Обирати тактику спілкування з пацієнтами та членами їхніх родин, колегами, дотримуючись принципів професійної етики, толерантної та неосудної поведінки при здійсненні професійної діяльності, з урахуванням соціальних, культурних, гендерних та релігійних відмінностей.

РН 7. Застосовувати паліативну компетентність при роботі з пацієнтами, їх оточенням, медичними та соціальними працівниками під час здійснення професійної діяльності.

РН 8. Вживати заходи спрямовані на створення безпечного лікарняного середовища та дотримання лікувально-охоронного режиму, в інтересах збереження власного здоров'я та зміцнення здоров'я пацієнта .

РН 9. Розпізнавати й інтерпретувати ознаки здоров'я і його змін, хвороби чи інвалідності (оцінка/діагноз), обмежень можливості повноцінної життєдіяльності та визначати проблеми пацієнтів при різних захворюваннях і станах.

РН 10. Вміти проводити підготовку пацієнта до лабораторних, інструментальних та інших досліджень, здійснювати забір біологічного матеріалу та проб, скеровувати до лабораторії.

РН 11. Застосовувати лікарські препарати та медикаменти при здійсненні професійної діяльності.

РН 12. Виконувати медичні маніпуляції та процедури відповідно до фахових протоколів, алгоритмів, включаючи надання послуг з первинної медичної допомоги в складі команди первинної медичної допомоги

РН 13. Надавати екстрену та невідкладну долікарську медичну допомогу.

РН 14. Здійснювати заходи щодо збереження репродуктивного здоров'я населення з метою покращення демографічної ситуації.

РН 15. Надавати консультативну допомогу та здійснювати навчання населення щодо здорового способу життя, наслідків нездорового способу життя, важливості збільшення фізичної активності та здорового харчування, вакцинації; забезпечувати реабілітацію реконвалесцентів та диспансеризацію пацієнтів.

РН 16. Вживати заходи, спрямовані на специфічну та неспецифічну профілактику захворювань.

РН 18. Дотримуватися правил ефективної взаємодії в команді для надання якісної медичної допомоги різним категоріям населення.

РН 19. Здійснювати взаємозалежні професійні функції з метою забезпечення якісної медичної допомоги населенню.

Додаткові результати навчання:

ДРН 1. Надавати невідкладну та екстрену медичну допомогу в разі критичних та термінальних станів, керуючись чинними протоколами, із застосуванням медичного інструментарію та знань з групової належності затверджених лікарських засобів, особливостей їхньої фармакокінетики та фармакодинаміки (способи введення, дозування, показання, протипоказання, взаємодії між собою, побічні ефекти, передозування та способи усунення їх, в т.ч. наркотичних засобів).

ДРН 2. Здійснювати первинне обстеження пацієнтів, оцінювати міру виявлених порушень у типових випадках найбільш поширених захворювань, визначати критичні порушення дихальної та серцево-судинної систем (статичні зображення та динамічні ритми на моніторі) та виконувати алгоритм подальших лікувальних дій пацієнтів різного віку в клінічних ситуаціях.

Після вивчення дисципліни **здобувачі освіти повинні знати:**

- історію розвитку і становлення догляду за хворими;
- роль фельдшера як спеціаліста в системі охорони здоров'я, його основні завдання, права та обов'язки;
- визначення санітарно-протиепідемічного режиму, його мету, завдання, засоби забезпечення;
- поняття про внутрішньолікарняну інфекцію, інфекційну безпеку, інфекційний контроль;
- види і методи дезінфекції й стерилізації, характеристики їх;
- основні принципи лікувального харчування;
- особливості спостереження і догляду за пацієнтами з лихоманкою, порушеннями функцій органів дихання, кровообігу, травлення, сечової системи;
- основні методи лабораторних досліджень, їх принципи, підготовку пацієнтів до

- лабораторних досліджень;
- характеристику рентгенологічних і ендоскопічних методів дослідження, роль фельдшера в підготовці пацієнтів до обстеження;
- основні форми медичної документації;
- основи медичної етики і деонтології;
- основи санології;
- чинні накази та інші законодавчі документи МОЗ України.

Здобувачі освіти повинні вміти:

- проводити санітарне оброблення пацієнта;
- готувати дезінфекційні розчини, користуватися ними;
- стерилізувати медичні інструменти;
- виписувати порційну вимогу та скласти добове меню для пацієнта;
- годувати тяжкохворих пацієнтів;
- вимірювати температуру тіла, визначати пульс, артеріальний тиск, добовий діурез і водний баланс;
- проводити штучну вентиляцію легень, непрямий масаж серця;
- ставити газовивідну трубку, клізми;
- проводити катетеризацію і промивання сечового міхура;
- виконувати найпростіші фізіотерапевтичні процедури;
- застосовувати лікарські засоби зовнішнім, ентеральним і парентеральним способами;
- готувати пацієнта до лабораторного та інструментального (рентгенологічного, ендоскопічного) обстеження;
- готувати пацієнта до ультразвукової діагностики (УЗД);
- вести медичну документацію;
- давати рекомендації щодо здорового способу життя, загартування, раціонального харчування;
- проводити санітарно-освітню роботу (санітарні бюлетні, бесіди, лекції).

Здобувачі освіти мають бути поінформовані про:

- досягнення медицини, що втілюються в практичну охорону здоров'я;
- чинні накази МОЗ України та обласного управління охорони здоров'я;
- екологічний і санітарно-епідеміологічний стан регіону, країни.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
(на базі повної загальної середньої освіти)

№ з/п	Тема	Кількість годин				
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота	Підготовка до екзамену
1	Вступ. Охорона праці в галузі	2	2	—	—	30
	Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів. Дезінфекція. Стерилізація	50	8	18	14	
	Особиста гігієна пацієнтів	12	2	6	4	
	Харчування пацієнтів	16	2	6	6	
	Найпростіші методи фізіотерапії	14	—	6	6	
	Спостереження і догляд за пацієнтами	64	10	30	16	
	Виписування, зберігання і застосування лікарських засобів	49	2	36	6	
	Участь фельдшера в лабораторних та інструментальних дослідженнях	27	4	18	4	
	Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань	3	1	—	1	
	Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я та здоров'я. Активне довголіття	3	1	—	1	
	Усього	240	32	120	88	

Примітка. Години для самостійної роботи здобувачів освіти розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

САМОСТІЙНА РОБОТА
(на базі повної загальної середньої освіти)

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		СР	Підготовка до екзамену

1	Профілактика захворювань медичних працівників при контактні з кров'ю.	2	30
2	Фактори ризику медперсоналу при роботі у відділення лікарні.	2	
3	Накази МОЗ України	2	
4	Профілактика заражень на вірусний гепатит, СНІД, туберкульоз	2	
5	Типи лікувальних закладів, організація їх роботи.	3	
6	Будова, устаткування і режим роботи приймального і лікувального відділень лікарні. Прийом пацієнта в стаціонар.	3	
7	Санітарне оброблення пацієнтів. Обробка пацієнта із педикульозом	2	
8	Профілактика та лікування пролежнів.	2	
9	Раціональне харчування	3	
10	Лікувальне харчування.	3	
11	Загальні показання та протипоказання до застосування найпростіших методів фізіотерапії.	3	
12	Гірудотерапія. Оксигенотерапія	3	
13	Оцінювання функціонального стану пацієнта	3	
14	Термометрія і догляд за гарячковими хворими.	3	
15	Спостереження і догляд за пацієнтами закладі Хоспіс.	2	
16	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій органів дихання.	3	
17	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням кровообігу.	3	
18	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій органів травлення.	1	
19	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій органів сечовиділення.	1	
20	Лікувальні медичні форми.	1	
21	Способи введення ліків.	1	
22	Шляхи введення ліків.	1	
23	Вимоги до зберігання лікарських засобів.	1	
24	Антибіотики: основні групи, шляхи введення.	1	
25	Можливі ускладнення ін'єкцій та їх профілактика.	1	
26	Підготовка пацієнтів до рентгенологічних методів досліджень.	1	

27	Підготовка пацієнтів до інструментальних методів досліджень.	1	
28	Участь фельдшера в додаткових методах дослідження.	1	
29	Можливі ускладнення при проведенні пункцій.	1	
30	Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань	1	
31	Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я і здоров'я. Активне довголіття	1	
	Усього	58	30
		88	

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
(на базі базової середньої освіти)

№ з/п	Тема	Кількість годин				
		Загальний обсяг	Лекції	Навчальна практика під керівництвом викладача	Самостійна робота	Підготовка до екзамену
1	Вступ. Охорона праці в галузі	1	1	—	—	30
	Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів. Дезінфекція. Стерилізація	55	7	24	17	
	Особиста гігієна пацієнтів	12	2	6	3	
	Харчування пацієнтів	16	2	6	4	
	Найпростіші методи фізіотерапії	14	—	6	4	
	Спостереження і догляд за пацієнтами	54	6	24	18	
	Виписування, зберігання і застосування лікарських засобів	50	2	30	12	
	Участь фельдшера в лабораторних та інструментальних дослідженнях	32	4	12	12	
	Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань	3	1	—	3	
	Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я та здоров'я. Активне довголіття	3	1	—	3	
	Усього	240	26	108	106	

Примітка. Години для самостійної роботи здобувачів освіти розподіляють за темами предметні (циклові) методичні комісії навчальних закладів.

САМОСТІЙНА РОБОТА
(на базі базової середньої освіти)

№ з/п	Тема	Кількість годин	
		СР	Підготовка до екзамену

1	Фактори ризику медперсоналу при роботі у відділеннях лікарні.	3	30
2	Профілактика захворювань медичних працівників при контактні з кров'ю.	3	
3	Інфекційна безпека та інфекційний контроль.	3	
4	Накази МОЗ України	3	
5	Типи лікувальних закладів, організація їх роботи.	2	
6	Будова, устаткування і режим роботи приймального і лікувального відділень лікарні. Прийом пацієнта в стаціонар.	3	
7	Профілактика та лікування пролежнів.	3	
8	Раціональне харчування	2	
9	Лікувальне харчування.	2	
10	Загальні показання та протипоказання до застосування найпростіших методів фізіотерапії.	2	
11	Гірудотерапія. Оксигенотерапія	2	
12	Оцінювання функціонального стану пацієнта	2	
13	Термометрія і догляд за гарячковими хворими.	3	
14	Спостереження і догляд за пацієнтами закладі Хоспіс.	3	
15	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій органів дихання.	2	
16	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням кровообігу.	3	
17	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій органів травлення.	3	
18	Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій органів сечовиділення.	2	
19	Лікувальні медичні форми.	2	
20	Способи введення ліків.	2	
21	Шляхи введення ліків.	2	
22	Вимоги до зберігання лікарських засобів.	2	
23	Антибіотики: основні групи, шляхи введення.	2	
24	Можливі ускладнення ін'єкцій та їх профілактика.	2	
25	Підготовка пацієнтів до рентгенологічних методів досліджень.	3	
26	Підготовка пацієнтів до інструментальних методів досліджень.	3	
27	Участь фельдшера в додаткових методах дослідження.	3	
28	Можливі ускладнення при проведенні пункцій.	3	

29	Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань	3	
30	Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я і здоров'я. Активне довголіття	3	
	Усього	76	30
		106	

ЗМІСТ

Тема 1. Вступ. Охорона праці в галузі

ЛЕКЦІЯ

Визначення поняття догляду за хворими, його основні функції. Догляд за хворими як предмет, його мета, завдання і місце серед інших дисциплін у системі медичної освіти.

Історія розвитку і становлення догляду за хворими в Україні, Товариство Червоного Хреста, його діяльність у створенні шкіл сестер милосердя.

Система підготовки фельдшерів в Україні.

Кваліфікаційна характеристика фельдшера (призначення, вимоги до особистості, професійні вимоги). Роль фельдшера в лікувальному процесі.

Догляд за хворими як лікувальний чинник.

Медична етика і деонтологія в практичній діяльності фельдшера. Моральна й правова відповідальність фельдшера.

Гігієна праці та особиста гігієна медичного персоналу. Індивідуальні засоби захисту. Методи оброблення рук медичного персоналу.

Використання спеціального одягу під час роботи (халати, капці, головні убори, маски, гумові рукавички тощо).

Узагальнені правила безпеки медичних працівників.

Організація робочого місця медичних працівників для забезпечення правильної біомеханіки тіла для запобігання травмам хребта (сидячи, стоячи, в разі піднімання важких речей).

Дотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, інструкції з охорони праці.

Дотримання правил приготування робочих дезінфекційних розчинів з концентрованих (готувати їх перед застосуванням, зберігати у вказаних місцях, маркованих і підписаних посудинах і користуватися ними згідно з інструкцією).

Тема 2. Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів. Дезінфекція. Стерилізація

ЛЕКЦІЇ

Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичних закладів, визначення, мета, засоби забезпечення. Типи лікувально-профілактичних закладів, їх структура і функції.

Проблема внутрішньолікарняних інфекцій (ВЛІ): визначення, найпоширеніші ВЛІ, контингент, який зазнає ураження, місце зараження, причини зараження, збудники, джерело збудника, шляхи передавання.

Загальні відомості про гепатит В (шляхи передавання вірусу гепатиту В, характерні ознаки вірусних гепатитів, групи підвищеного ризику інфікування вірусами гепатиту В та гепатиту С, профілактика вірусних гепатитів). Загальні відомості про ВІЛ-інфекцію, СНІД (шляхи передавання, характерні ознаки преСНІДу, групи

підвищеного ризику інфікування ВІЛ, профілактика).

Загальні відомості про інфекційний контроль: його мета та шляхи забезпечення.

Методи оброблення рук медичного персоналу.

Дезінфекція, її розділи: власне дезінфекція, дезінсекція, дератизація, стерилізація. Види дезінфекції: профілактична, вогнищева, поточна і заключна.

Методи дезінфекції: фізичний, хімічний і комбінований.

Характеристика дезінфекційних речовин, правила зберігання та техніка безпеки під час роботи з ними. Приготування та застосування розчинів хлорного вапна, хлораміну та сучасних дезінфекційних засобів необхідної концентрації. Дезінфекція предметів догляду за пацієнтами та виробів медичного призначення.

Передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення: значення, засоби, етапи, контроль якості.

Стерилізація: визначення, види та значення для профілактики ВІЛ. Централізована і децентралізована стерилізація. Робота центральних стерилізаційних відділень.

Методи стерилізації: паровий метод, повітряний метод, хімічний метод, стерилізація йонізуючим випромінюванням і глибока дезінфекція кип'ятінням (у домашніх умовах). Методи контролю стерилізації: фізичний, хімічний, бактеріологічний.

Дотримання норм і правил техніки безпеки під час стерилізації.

Поняття про асептику та антисептику. Призначення, методи, засоби. Правила та техніка безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом, його знезаражування.

Санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення лікарні. Правила приймання і санітарного оброблення пацієнтів. Санітарно-протиепідемічний режим палати, маніпуляційного кабінету, буфетної та інших приміщень стаціонару.

Чинні нормативні накази МОЗ України, з питань санітарно-протиепідемічного режиму. Заходи безпеки в разі поранень, контактів з кров'ю та іншими біологічними рідинами пацієнта.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Типи лікувально-профілактичних закладів.

Санітарно-протиепідемічний режим — визначення, мета, засоби забезпечення. Проблема ВІЛ: збудники, шляхи передавання, чинники, які зумовлюють виникнення і поширення ВІЛ.

Профілактика СНІДу та вірусного гепатиту.

Основні напрями профілактики ВІЛ в сучасних умовах. Індивідуальні засоби захисту. Оброблення рук медичного персоналу. Надягання стерильних рукавичок. Чинні нормативні накази МОЗ України з питань санітарно-протиепідемічного режиму

Дезінфекція: розділи, види, методи.

Приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %), хлораміну (1 %; 3 %; 5 %). Приготування робочих розчинів сучасних дезінфекційних засобів (неохлору, дезактину, хлорантоїну. Приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %; 3 %) і розчинів хлораміну (0,5 %; 1 %; 3 %; 5 %) і сучасних засобів дезінфекції (дезактин, неохлор, хлорантоїн тощо), їх застосування. Правила техніки безпеки під час роботи з хлорумісними

сполуками.

Маркування інвентаря для прибирання. Проведення поточної і заключної дезінфекції приміщень. Дезінфекція предметів догляду за пацієнтами, особистої гігієни, посуду. Дезінфекція виробів медичного призначення: пінцетів, шпательів, корнцангів, шлункових та дуоденальних зондів (одноразового та багаторазового використання), лотка емальованого, гумового джгута, грілки, міхура для льоду тощо. Дезінфекція бікса, маніпуляційного столу, клейонки з кушетки, термометрів медичних, шприців і голок одноразового використання тощо. Передстерелізаційне очищення виробів медичного призначення. Приготування мийних розчинів. Контроль якості передстерелізаційного очищення. Асептика й антисептика. Призначення, методи, засоби. Правила техніки безпеки під час роботи з інфікованим матеріалом.

Стерилізація: методи, режими. Організація роботи в стерилізаційних відділеннях у лікувально-профілактичних закладах. Стерилізація гарячим повітрям, парою під тиском, хімічними розчинами, кип'ятінням (у домашніх умовах). Контроль якості стерилізації. Укладання бікса для накривання стерильного лотка, стерильного стола.

Санітарно-протиепідемічний режим лікувально-профілактичного закладу, медична документація. Медична документація стаціонару: медична картка стаціонарного хворого (ф. № 003/о), статистична картка вибулого зі стаціонару (ф. № 006/о). Медична документація поліклініки. Облікові форми: медична картка амбулаторного хворого (ф. № 025-4/о); контрольна картка диспансерного спостереження (ф. № 030/о); статистичний талон для реєстрації заключних діагнозів (ф. № 025-2/о).

Санітарно-протиепідемічний режим приймального відділення. Обладнання і функції, основна документація приймального відділення. Правила приймання і санітарного оброблення пацієнта (повного та часткового). Антропометричні дослідження хворих (вимірювання зросту, визначення маси тіла, вимірювання окружності грудної клітки, вимірювання окружності живота). Наказ № 38 від 28.03.1994 р. “Про організацію та проведення заходів по боротьбі з педикульозом”. Протипедикульозна укладка. Санітарне оброблення пацієнта з педикульозом.

Санітарно-протиепідемічний режим терапевтичного відділення. Санітарно-протиепідемічний режим палати, буфетної тощо. Організація роботи й особливості забезпечення санітарно-протиепідемічного режиму маніпуляційного кабінету. Підготовка до роботи маніпуляційного кабінету. Накривання стерильного стола, стерильного лотка. Профілактика СНІДу та вірусного гепатиту. Заходи безпеки в разі поранень, контактів з кров'ю та іншими біологічними рідинами пацієнта (витяг з наказу МОЗ України № 120 від 25.05.2000 р.). Вміст аптечки “Анти-СНІД”, медична документація (ф. № 108-01/о, “Журнал реєстрації аварій під час надання медичної допомоги ВІЛ-інфікованим та роботи з ВІЛ-інфікованим матеріалом”).

Практичні навички:

- миття рук;
- гігієнічна антисептика рук;
- надягання стерильних рукавичок;
- знімання та дезінфекція використаних рукавичок;
- приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %), хлораміну (1 %; 3 %; 5 %);

- приготування робочих розчинів сучасних дезінфекційних засобів (неохлору, дезактину, хлорантоїну);
- дезінфекція грілки;
- дезінфекція міхура для льоду;
- дезінфекція лотка емальованого;
- дезінфекція термометрів;
- дезінфекція бікса;
- дезінфекція одноразових шприців і голок після їх використання;
- знезаражування медичного інструментарію багаторазового використання;
- передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення;
- приготування мийного розчину;
- контроль якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення (азопірамова проба, проба з препаратом “Факел-2”, фенолфталеїнова проба);
- дезінфекція маніпуляційного стола;
- укладання бікса для накривання стерильного стола;
- укладання бікса для накривання стерильного лотка;
- здійснення повного та часткового санітарного оброблення пацієнта;
- санітарне оброблення пацієнта з педикульозом;
- долікарська допомога хворому в разі погіршення стану під час приймання гігієнічної ванни;
- антропометрія;
- заповнення медичної картки стаціонарного хворого (титульної сторінки);
- заповнення паспортної частини медичної картки амбулаторного хворого;
- заповнення статистичного талону;
- заповнення статистичної картки вибулого зі стаціонару;
- термінове повідомлення про інфекційне захворювання, харчове, гостре, професійне отруєння;
- накривання стерильного стола;
- накривання стерильного лотка;
- користування стерильним біксом.

Тема 3. Особиста гігієна пацієнтів

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Режим фізичної активності пацієнта (загальний, напівліжковий, ліжковий, суворий ліжковий). Положення пацієнта в ліжку (активне, пасивне, вимушене). Транспортування і перекладання хворого. Використання функціонального ліжка. Облаштування ліжка хворого. Заміна постільної і натільної білизни тяжкохворим. Допомога пацієнту під час заміни натільної білизни. Розміщення пацієнта в положенні Фаулера (проміжне положення пацієнта між положенням напівлежачи і напівсидячи), Сімса (проміжне між положеннями лежачи на животі та лежачи на боці).

Основні вимоги до гігієни тіла пацієнта. Догляд за шкірою, природними складками.

Пролежні: основні причини та фактори ризику їх виникнення. Оцінювання стану

пацієнта за шкалою Norton. Ділянки утворення пролежнів, ступені тяжкості, комплексна профілактика, догляд за шкірою за наявності пролежнів, лікування.

Догляд за шкірними складками з метою профілактики попрілостей.

Догляд за волоссям: миття, розчісування, стрижка та гоління.

Догляд за очима: промивання, очні ванночки.

Догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу.

Догляд за носовими ходами.

Догляд за порожниною рота в тяжкохворих: огляд, зрошення, протирання, чищення зубів, полоскання.

Догляд за статевими органами: підмивання, висушування.

Практичні навички:

- облаштування ліжка пацієнта;
- заміна натільної і постільної білизни лежачому пацієнту;
- техніка користування функціональним ліжком;
- техніка транспортування і перекладання пацієнта;
- комплексна профілактика пролежнів;
- догляд за шкірою в разі наявності пролежнів;
- користування гумовим колом;
- догляд за шкірою: вмивання, обтирання лежачих пацієнтів;
- догляд за волоссям (миття, розчісування, гоління, підстригання);
- догляд за статевими органами, промежиною (профілактика попрілостей);
- догляд за очима (промивання, очні ванночки);
- догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу;
- догляд за носовими ходами;
- догляд за порожниною рота (огляд, протирання, зрошення, чищення зубів, полоскання);
- техніка підкладання металевого і гумового суден тяжкохворим;
- техніка подавання сечоприймача лежачим пацієнтам.

Тема 4. Харчування пацієнтів

ЛЕКЦІЯ

Харчування та годування пацієнтів. Склад та енергетична цінність їжі. Основні принципи лікувального харчування. Дієтичні столи за М.І. Певзнером, їх характеристика. Організація харчування хворих у стаціонарі.

Годування тяжкохворих. Штучне харчування хворих: види, характеристика. Поняття про парентеральне живлення: показання, розчини.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Навчання пацієнта принципам раціонального та лікувального харчування. Складання порційної вимоги. Складання добового меню згідно з рекомендованою дієтою.

Годування тяжкохворих у ліжку (з ложки, напувальника). Уведення харчових сумішей через зонд. Годування пацієнта через гастростому, догляд за нею. Парентеральне живлення: показання, розчини.

Практичні навички:

- складання порційної вимоги;
- складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою;
- годування лежачого пацієнта з ложки, напувальника;
- годування пацієнта через назогастральний зонд за допомогою шприца Жане;
- годування через гастростому, оброблення шкіри навколо гастростоми.

Тема 5. Найпростіші методи фізіотерапії

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Методи найпростішої фізіотерапії, показання та протипоказання до їх застосування. Підготовка пацієнта, оснащення, вибір місця для проведення процедури, техніка процедури (постановка банок, накладання гірчичників, компресів, міхура з льодом, грілки). Догляд за пацієнтом під час проведення процедури. Право пацієнта на інформацію про процедуру; необхідність отримання його згоди. Можливі ускладнення під час і після процедур, профілактика їх. Правила техніки безпеки під час застосування найпростіших методів фізіотерапії.

Оксигенотерапія: цілі та методи. Правила зберігання кисневих балонів. Централізоване подавання кисню. Оксигенотерапія через носові катетери, кисневі маски. Гіпербарична оксигенація. Техніка безпеки під час роботи з кисневими установками. Подавання кисню з кисневої подушки.

Практичні навички:

- техніка застосування банок;
- техніка накладання гірчичників;
- техніка зігрівальних компресів;
- техніка охолоджувальних компресів;
- техніка застосування грілки;
- техніка застосування міхура з льодом;
- подавання кисню з кисневої подушки.

Тема 6. Спостереження і догляд за пацієнтами

ЛЕКЦІЇ

Механізм терморегуляції. Температура тіла здорової людини. Види термометрів. Вимірювання температури тіла, вибір місця, реєстрація. Гарячка: стадії, основні симптоми, особливості спостереження та догляду за пацієнтом з гарячкою. Критичне та літичне зниження температури тіла.

Клінічні симптоми захворювань органів дихання: задишка, кашель, кровохаркання, біль у грудній клітці. Види задишки (інспіраторна, експіраторна,

змішана). Ядуха. Астма. Асфіксія. Патологічні типи дихання: Куссмауля, Чейна—Стокса, Біота, їх діагностичне значення. Кашель, характер кашлю (сухий, вологий). Спостереження і догляд за пацієнтами під час задишки, кашлю. Кровохаркання, легенева кровотеча: симптоми, долікарська допомога.

Пульс: визначення, основні параметри пульсу (ритм, частота, наповнення, напруження). Місця визначення артеріального пульсу. Порушення пульсу: тахікардія, брадикардія, аритмія.

Артеріальний тиск: визначення, нормальні показники АТ згідно з даними ВООЗ. Вікові особливості АТ. Види апаратів для вимірювання АТ.

Клінічні симптоми захворювань органів кровообігу: біль у ділянці серця або за грудниною, серцебиття, задишка, набряки.

Визначення добового діурезу і водного балансу.

Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функції органів кровообігу.

Клінічні симптоми захворювань органів травлення: біль у животі, відрижка, печія, нудота, блювання, порушення апетиту, метеоризм, пронос, закреп, шлунково-кишкові кровотечі. Особливості спостереження і догляду за пацієнтами з порушеннями функцій органів травлення. Шлунково-кишкові кровотечі: симптоми, долікарська допомога. Метеоризм: визначення, причини, заходи профілактики. Показання і протипоказання до застосування газовивідної трубки. Промивання шлунка: показання і протипоказання, види зондів, способи промивання. Клізми: види (очисна, сифонна, олійна, гіпертонічна, лікувальна), показання, протипоказання до їх застосування. Право пацієнта на отримання інформації про призначену процедуру та необхідність його згоди на проведення.

Клінічні симптоми захворювань нирок і сечовидільної системи: біль у попереку, набряки, підвищення артеріального тиску. Діурез та його порушення: поліурія, олігоурія, анурія. Особливості спостереження і догляду за пацієнтами з порушенням функцій нирок і сечовивідних шляхів. Заходи в разі затримки сечі. Катетеризація сечового міхура: показання, протипоказання, види катетерів, методика. Допомога пацієнту з приводу нетримання сечі. Види сечоприймачів.

Спостереження і догляд за тяжкохворими і агонізуючими. Клінічна й біологічна смерть. Принципи реанімації. Правила поведінки з трупом.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Температура тіла здорової людини. Правила зберігання термометрів, дезінфекція після використання.

Вимірювання температури тіла, вибір місця, реєстрація результатів. Типи температурних кривих.

Гарячка: стадії, основні симптоми, особливості спостереження та догляду за пацієнтами з гарячкою. Критичне та літичне зниження температури тіла.

Спостереження за диханням (частотою, глибиною, ритмом). Визначення частоти дихання. Спірометрія.

Допомога пацієнтові під час кашлю. Правила користування індивідуальною плювальницею, її дезінфекція. Дезінфекція мокротиння. Допомога пацієнту в разі виникнення задишки.

Спостереження і догляд за пацієнтом у разі виникнення кровохаркання або

легеневої кровотечі. Надання долікарської допомоги.

Пульс: техніка визначення, характеристика, реєстрація результатів у температурному листку. Види порушення пульсу (тахікардія, брадикардія, аритмія). Дефіцит пульсу.

Артеріальний тиск: техніка вимірювання, реєстрація отриманих даних, нормальні показники АТ згідно з даними ВООЗ.

Визначення добового діурезу, водного балансу.

Клінічні симптоми захворювань органів кровообігу: біль у ділянці серця або за грудниною, перебої в роботі серця, серцебиття, задишка, набряки.

Спостереження і догляд за пацієнтом у разі виникнення болю в ділянці серця, задишки. Догляд за пацієнтами з хронічною серцевою недостатністю. Долікарська допомога при гострій судинній недостатності (непритомність, колапс, шок).

Спостереження і догляд за пацієнтами з порушенням функцій травного каналу. Допомога хворому під час блювання. Невідкладна медична допомога після аспірації блювотних мас. Підготовка пацієнта, оснащення та техніка промивання шлунка. Спостереження за пацієнтами під час та після промивання шлунка.

Підготовка пацієнта, оснащення та техніка постановки клізм: очисної, сифонної, олійної, гіпертонічної, лікувальної. Спостереження за пацієнтом під час та після постановки клізм. Підготовка пацієнта, оснащення та техніка введення газовивідної трубки. Показання, протипоказання.

Спостереження і догляд за пацієнтами із захворюваннями нирок і сечовивідної системи. Допомога пацієнтові в разі нетримання сечі. Застосування різних видів сечоприймачів. Надання медичної допомоги пацієнту в разі гострої затримки сечі. Техніка проведення катетеризації сечового міхура м'яким катетером. Види катетерів. Особливості застосування катетерів у чоловіків і жінок. Техніка промивання сечового міхура дезінфекційними розчинами, показання і протипоказання до промивання.

Спостереження та догляд за тяжкохворими та агонізуючими: догляд за волоссям, очима, вухами, носовими ходами, порожниною рота, статевими органами (підмивання, висушування). Паліативна та хоспісна допомога. Етико-деонтологічні особливості спілкування з безнадійно хворим пацієнтом, його сім'єю і близькими. Констатація клінічної і біологічної смерті. Проведення реанімаційних заходів на ФАПі (штучна вентиляція легенів, непрямий масаж серця та ін.). Правила поводження з трупом.

Практичні навички:

- техніка вимірювання температури тіла, оцінювання отриманих даних, реєстрація;
- догляд за пацієнтом з гарячкою;
- надання медичної допомоги пацієнтові під час критичного зниження температури тіла;
- підрахунок частоти дихання, оцінювання отриманих даних;
- допомога хворому під час кашлю, задишки;
- долікарська допомога в разі виникнення кровохаркання, легеневої кровотечі;
- визначення пульсу, його характеристика, реєстрація;
- вимірювання артеріального тиску, його оцінювання, реєстрація;
- визначення добового діурезу, водного балансу, оцінювання отриманих даних;
- техніка застосування газовивідної трубки;
- техніка застосування очисної клізми;

- техніка промивання шлунка;
- техніка застосування сифонної клізми;
- техніка застосування лікувальної клізми;
- надання долікарської допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас;
- надання долікарської допомоги в разі виникнення шлунково-кишкової кровотечі;
- катетеризація сечового міхура м'яким катетером;
- промивання сечового міхура;
- подавання сечоприймача лежачому пацієнтові;
- підкладання судна лежачому пацієнтові;
- підмивання пацієнтки в ліжку.

Тема 7. Виписування, зберігання і застосування лікарських засобів

ЛЕКЦІЯ

Шляхи введення лікарських засобів в організм людини: зовнішній (через шкірні покриви, слизові оболонки і дихальні шляхи), ентеральний і парентеральний. Місцева і резорбтивна дія ліків. Право пацієнта на отримання інформації про призначений лікарський засіб. Необхідність отримання згоди пацієнта на введення ліків. Зовнішні застосування лікарських засобів: переваги та недоліки, техніка застосування. Переваги та недоліки ентерального введення, взаємодія ліків з продуктами. Сублінгвальний та ректальний способи введення лікарських засобів. Парентеральний шлях введення лікарських засобів, його особливості, переваги та недоліки. Види ін'єкцій. Анатомічні ділянки для парентерального введення лікарських засобів. Ускладнення, їх профілактика. Тактика фельдшера в разі виникнення можливих ускладнень.

Виписування і отримання лікарських засобів в умовах стаціонару. Правила зберігання, розміщення та обліку ліків у відділенні. Зберігання, призначення, застосування і облік препаратів списків А і В.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Виписування, облік і зберігання лікарських засобів.

Робота фельдшера з листком лікарських призначень. Зберігання лікарських засобів у відділенні, на ФАПі; розміщення в медичній шафі відповідно до їх застосування. Облік та зберігання отруйних і сильнодіючих засобів (списки А і В), оформлення облікових журналів.

Виписування вимоги-накладної на лікарські засоби та порядок отримання їх з аптеки.

Особливості виписування рецепту-вимоги на наркотичні засоби та етиловий спирт.

Зовнішнє застосування лікарських засобів: втирання мазі, змащування шкіри, застосування пластрів, крапель, бовтанок, присипок. Закапування крапель у ніс, вуха, очі. Закладання мазі за повіки. Використання кишенькових інгаляторів.

Ентеральні способи введення ліків. Пероральний, сублінгвальний і ректальний способи застосування лікарських засобів.

Інструментарій для парентерального введення лікарських засобів. Види шприців:

одноразові, багаторазові, шприц Жане, шприц-тюбик; інсуліновий і туберкуліновий.

Види голок. Вибір довжини і діаметра залежно від виду ін'єкцій. Набирання лікарських засобів з ампул і флаконів.

Внутрішньошкірні ін'єкції. Вибір шприца та голки. Техніка виконання ін'єкцій. Застосування внутрішньошкірних ін'єкцій для місцевого знеболювання, проведення алергійних проб, проби Манту. Оцінювання отриманих результатів. Знезараження одноразових шприців і голок після їх використання.

Підшкірні ін'єкції: вибір шприца та голки, місця для проведення ін'єкції. Особливості введення олійних розчинів. Ціна поділки різних видів інсулінових шприців. Розрахунок дози інсуліну. Особливості введення препаратів інсуліну. Можливі ускладнення. Знезараження одноразових шприців і голок після їх використання.

Внутрішньом'язові ін'єкції: вибір шприца, голки та місця для виконання ін'єкції. Розведення порошкоподібних антибіотиків для виконання проби на чутливість організму до препарату та для парентерального введення (1:1, 1:2). Особливості розведення і введення біциліну. Техніка виконання внутрішньом'язових ін'єкцій. Знезараження одноразових шприців і голок після їх використання.

Венепункція: мета, вибір шприца і голки, застосування голки Дюфо. Техніка кровопускання, показання і протипоказання. Техніка струминного введення лікарських засобів за допомогою шприца. Особливості введення кальцію хлориду та серцевих глікозидів.

Взяття крові з вени для імунологічного, біохімічного, бактеріологічного досліджень, на коагулограму. Особливості взяття крові з вени на наявність алкоголю. Аутогемотерапія. Знезараження одноразових шприців та голок після їх використання.

Монтаж і складання системи для внутрішньовенного вливання. Заповнення системи для інфузійної терапії. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів, заміна використаного флакона. Регулювання швидкості введення розчинів. Додаткове введення ліків. Дезінфекція системи після використання.

Ускладнення, які можуть виникати під час виконання ін'єкцій: алергійні реакції (місцеві, загальні, анафілактичний шок). Протишоковий набір. Віддалені ускладнення (СНІД, гепатити). Розвиток інфільтрату (причини, ознаки, лікування, профілактика). Виникнення абсцесу (причини, місцеві і загальні ознаки, лікування, профілактика). Поломка голки, повітряна і жирова емболія, помилкове введення препарату. Механічне ушкодження нервових стовбурів. Причини та ознаки виникнення тромбофлебіту. Гематома (профілактика, лікування). Сепсис (основні ознаки, причини, профілактика).

Чинні накази МОЗ України щодо профілактики СНІДу, вірусного гепатиту.

Практичні навички:

- складання вимоги-накладної на лікарські засоби;
- розкладання лікарських засобів у медичній шафі відповідно до їх застосування;
- втирання мазі, накладання пластиру, застосування присипки;
- закапування крапель у ніс, вуха, очі;
- закладання мазі за повіки.
- техніка користування кишеньковим аерозольним інгалятором;
- техніка набирання лікарських засобів із ампул, флаконів;

- техніка внутрішньошкірних ін'єкцій;
- проведення проб на чутливість до лікарських засобів;
- техніка підшкірних ін'єкцій;
- користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну;
- техніка введення олійних розчинів, оброблення інструментарію після ін'єкції;
- техніка внутрішньом'язових ін'єкцій;
- розведення і розрахунок дози антибіотика;
- техніка накладання джгута;
- техніка внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів;
- техніка взяття крові з вени для лабораторних досліджень;
- техніка аутогемотерапії;
- техніка кровопускання;
- заповнення системи одноразового використання інфузійним розчином;
- техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.

Тема 8. Участь фельдшера в лабораторних та інструментальних дослідженнях

ЛЕКЦІЇ

Характеристика основних методів лабораторних досліджень. Участь фельдшера в проведенні лабораторних досліджень. Підготовка пацієнта, взяття і направлення матеріалу для лабораторного дослідження.

Методи лабораторного дослідження мокротиння: загальний, бактеріологічний, виявлення мікобактерій туберкульозу, атипичних клітин.

Фракційне зондування: показання, протипоказання, демонстрація всього необхідного для його проведення. РН-метричне дослідження шлункового вмісту.

Дуоденальне зондування: показання, протипоказання, демонстрація всього необхідного для його проведення.

Діагностичне значення промивних вод шлунка, вмісту шлунка, отриманого при фракційному зондуванні; вмісту дванадцятипалої кишки, отриманого при дуоденальному зондуванні.

Діагностичне значення лабораторних методів дослідження сечі: загального, бактеріологічного, за методами Нечипоренка та Зимницького, на діастазу, 17-кетостероїди, глюкозу.

Діагностичне значення лабораторних методів дослідження калу: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, яйця гельмінтів.

Характеристика основних методів інструментального обстеження пацієнтів.

Участь фельдшера в підготовці пацієнтів до рентгенологічного, ендоскопічного та ультразвукового досліджень.

Пункції: види (абдомінальна, плевральна), показання до їх проведення, підготовка пацієнта до маніпуляції, участь фельдшера в проведенні пункції.

Медична етика. Право пацієнта на отримання інформації про призначене обстеження та необхідність його згоди на проведення.

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА ПІД КЕРІВНИЦТВОМ ВИКЛАДАЧА

Участь фельдшера в лабораторних дослідженнях.

Збирання мокротиння на загальний клінічний аналіз, бактеріологічне дослідження, для виявлення мікобактерій туберкульозу, атипових клітин.

Взяття мазка із зів та носа.

Чинні накази МОЗ України про лабораторне обстеження пацієнтів, хворих на ангіну, з метою виявлення та профілактики дифтерії.

Взяття на лабораторне дослідження промивних вод шлунка і блювотних мас.

Підготовка пацієнта, оснащення й техніка фракційного зондування, направлення матеріалу до лабораторії.

Підготовка пацієнта, оснащення та техніка дуоденального зондування, направлення матеріалу до лабораторії.

Збирання сечі для лабораторного дослідження: загального, бактеріологічного, за методами Зимницького та Нечипоренка, визначення діастази, глюкози, 17-кетостероїдів.

Взяття калу для копрологічного, бактеріологічного дослідження, дослідження на приховану кров, яйця гельмінтів.

Підготовка пацієнта до рентгенологічних досліджень: органів травлення, органів сечовивідної системи.

Підготовка пацієнта до ендоскопічних методів дослідження: бронхоскопії, езофагогастродуоденоскопії, колоноскопії, ректороманоскопії, цистоскопії.

Підготовка пацієнта до УЗД органів черевної порожнини.

Підготовка пацієнта і всього необхідного до проведення пункцій (абдомінальної, плевральної), участь фельдшера. Спостереження і догляд за пацієнтами під час та після пункції. Можливі ускладнення при проведенні плевральної пункції і тактика при цьому.

Медична етика і деонтологія в роботі фельдшера.

Практичні навички:

- техніка взяття мазка із зів та носа;
- збирання мокротиння для загального клінічного аналізу, бактеріологічного дослідження, дослідження для виявлення мікобактерій туберкульозу, атипових клітин;
- взяття блювотних мас і промивних вод шлунка для дослідження;
- техніка фракційного зондування, направлення матеріалу до лабораторії;
- техніка дуоденального зондування, направлення матеріалу до лабораторії;
- збирання сечі для загального клінічного аналізу;
- збирання сечі для дослідження за методом Нечипоренка;
- збирання сечі для дослідження функцій нирок за методом Зимницького;
- збирання сечі для дослідження на діастазу, 17-кетостероїди;
- збирання сечі для дослідження на наявність глюкози, кетонів тіл;
- збирання сечі для бактеріологічного дослідження;
- підготовка і взяття калу для лабораторних досліджень: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, на наявність яєць гельмінтів;
- підготовка пацієнта до рентгенологічного дослідження шлунка і кишківника;
- підготовка пацієнта до іригоскопії;

- підготовка пацієнта до бронхоскопії;
- підготовка пацієнта до езофагогастродуоденоскопії;
- підготовка пацієнтки до колоноскопії;
- підготовка пацієнта до ректороманоскопії;
- підготовка пацієнта до ультразвукової діагностики (УЗД) органів черевної порожнини;
- підготовка пацієнта до цистоскопії;
- пункція плевральної порожнини (плевроцентез). Участь фельдшера;
- пункція черевної порожнини (лапароцентез). Участь фельдшера;
- виписування направлення на лабораторне обстеження.

Тема 9. Здоров'я. Чинники ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань

ЛЕКЦІЯ

Здоров'я, чинники ризику виникнення захворювань. Формування здорового способу життя, профілактика захворювань.

Визначення поняття “здоров'я” — індивідуального і суспільного. Показники суспільного здоров'я: народжуваність, смертність, середня тривалість життя, захворюваність.

Чинники ризику виникнення захворювань, характеристика найвагоміших чинників: забруднення навколишнього природного середовища, нераціональне харчування, гіподинамія, шкідливі звички (алкоголізм, тютюнокуріння, наркоманія, токсикоманія), психоемоційна напруженість, генетична схильність та ін. Формування здорового способу життя — основа профілактики захворювань. Види профілактики (первинна, вторинна).

Диспансеризація — активна форма медичного спостереження за станом здоров'я населення. Масове обстеження населення, його роль у виявленні та ранній діагностиці захворювань. Диспансерне спостереження за окремим групами населення. Види спеціалізованих диспансерів, їх організація, форми й методи роботи.

Активне раннє виявлення хворих, їх облік, диспансеризація, надання систематичної кваліфікованої медичної допомоги. Патронаж. Роль фельдшера в системі диспансерного спостереження.

Тема 10. Загартування. Уявлення про психотерапію. Сім'я та здоров'я. Активне довголіття

ЛЕКЦІЯ

Загартування організму. Уявлення про психічну саморегуляцію. Сім'я та здоров'я. Активне довголіття.

Визначення поняття “загартування”. Основні принципи загартування: поступовість, систематичність, урахування індивідуальних особливостей організму,

позитивна емоційна установка, поєднання з фізичною активністю.

Характеристика основних засобів загартування. Рекомендації щодо загартування здорової людини.

Визначення поняття “психотерапія”, її значення для профілактики і лікування.

Гармонійна сім'я — запорука здоров'я. Залежність здоров'я дорослого населення від сімейного стану. Соціальні й психологічні проблеми сім'ї, проблема розлучень. Роль сім'ї у формуванні здоров'я дітей.

Визначення поняття геронтології, геронтологічна класифікація.

Показники довголіття. Середня тривалість життя чоловіків і жінок. Проблема постаріння населення. Проблеми людей літнього та старечого віку. Герогігієна, її завдання у вирішенні питань гігієни праці, відпочинку, способу життя людей літнього і старечого віку.

Геріатрія: визначення, завдання.

Проблеми деонтології в геріатрії. Медичне обслуговування осіб літнього і старечого віку.

Соціальна і психологічна адаптація людей літнього і старечого віку. Основні умови активного довголіття.

ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК

1. Миття рук. Гігієнічна антисептика рук.
2. Надягання стерильних рукавичок.
3. Знімання та дезінфекція використаних рукавичок.
4. Приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %), хлораміну (1 %; 3 %; 5 %).
5. Приготування робочих розчинів сучасних дезінфекційних засобів (неохлору, дезактину, хлорантоїну).
6. Дезінфекція одноразових шприців і голок після їх використання.
7. Передстерилізаційне очищення виробів медичного призначення.
8. Контроль якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення (азопірамова проба, проба з препаратом “Факел-2”, фенолфталеїнова проба).
9. Дезінфекція маніпуляційного стола.
10. Санітарне оброблення пацієнта з педикульозом.
11. Комплексна профілактика пролежнів.
12. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
13. Користування гумовим колом, його дезінфекція.
14. Техніка накладання гірчичників.
15. Техніка накладання вологого зігрівального компресу.
16. Техніка застосування грілки, її дезінфекція.
17. Техніка застосування міхура з льодом, його дезінфекція.
18. Подавання кисню з кисневої подушки.
19. Техніка вимірювання температури тіла, оцінювання отриманих даних, реєстрація.
20. Підрахунок частоти дихання, оцінювання отриманих даних.
21. Визначення пульсу, його характеристика, реєстрація.
22. Вимірювання артеріального тиску, його оцінювання, реєстрація.
23. Визначення добового діурезу, водного балансу, оцінювання отриманих даних.
24. Техніка застосування очисної клізми.
25. Техніка промивання шлунка.
26. Техніка застосування сифонної клізми.
27. Техніка застосування лікувальної клізми.
28. Катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
29. Техніка користування кишеньковим аерозольним інгалятором.
30. Техніка набирання лікарських засобів із ампул, флаконів.
31. Техніка внутрішньошкірних ін'єкцій.
32. Техніка підшкірних ін'єкцій.
33. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну.
34. Техніка введення олійних розчинів, оброблення інструментарію після ін'єкції.
35. Техніка внутрішньом'язових ін'єкцій.
36. Розведення і розрахунок дози антибіотика.
37. Техніка внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів.
38. Техніка взяття крові з вени для лабораторних досліджень.
39. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.

40. Збирання мокротиння для виявлення мікобактерій туберкульозу, бактеріологічного дослідження.
41. Збирання сечі для загального клінічного аналізу.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО СЕМЕСТРОВОГО ЕКЗАМЕНУ

1. Проведення повного та часткового санітарного оброблення пацієнта.
2. Санітарне оброблення пацієнта з педикульозом.
3. Долікарська допомога хворому в разі погіршення стану під час приймання гігієнічної ванни.
4. Приготування розчинів хлорного вапна (10 %; 0,5 %; 1 %), хлораміну (1 %, 3 %; 5 %).
5. Дезінфекція предметів догляду, особистої гігієни пацієнта, посуду.
6. Контроль якості передстерилізаційного очищення виробів медичного призначення.
7. Стерилізація медичного інструментарію кип'ятінням (у домашніх умовах).
8. Стерилізація в повітряному стерилізаторі. Контроль якості стерилізації.
9. Стерилізація парою під тиском у парових стерилізаторах. Контроль якості стерилізації.
10. Користування стерильною стерилізаційною коробкою (біксом).
11. Підготовка до роботи маніпуляційного кабінету.
12. Облаштування ліжка пацієнта.
13. Техніка заміни натільної і постільної білизни лежачому хворому.
14. Техніка користування функціональним ліжком.
15. Техніка транспортування і перекладання пацієнта.
16. Догляд за шкірою, вмивання лежачих пацієнтів, обтирання.
17. Догляд за волоссям лежачих пацієнтів: миття, розчісування, гоління, підстригання.
18. Догляд за статевими органами, промежиною (підмивання, висушування).
19. Догляд за очима: промивання, ванночки.
20. Догляд за вухами, оброблення зовнішнього слухового ходу.
21. Догляд за носовими ходами.
22. Догляд за порожниною рота (огляд, зрошення, протирання, чищення зубів, полоскання).
23. Комплексна профілактика пролежнів.
24. Догляд за шкірою в разі наявності пролежнів.
25. Техніка підкладання металевого і гумового суден важкохворим.
26. Техніка подавання сечоприймача лежачим пацієнтам.
27. Користування гумовим колом.
28. Складання порційної вимоги.
29. Складання приблизного добового меню згідно з рекомендованою дієтою.
30. Годування лежачого пацієнта з ложки, напувальника.
31. Введення харчових сумішей через зонд, годування через гастростому, оброблення шкіри навколо гастростоми.
32. Техніка вимірювання температури тіла, реєстрація.
33. Догляд за пацієнтами з лихоманкою.
34. Надання допомоги пацієнту під час критичного та літичного зниження температури тіла.
35. Підрахунок частоти дихання, оцінка отриманих даних.
36. Долікарська допомога у разі виникнення кровохаркання, легеневої кровотечі.
37. Подавання кисню з кисневої подушки. Централізоване подавання кисню через

носові катетери, кисневі маски.

38. Визначення пульсу, його характеристика, реєстрація у температурному листку.
39. Вимірювання артеріального тиску, його оцінювання, реєстрація.
40. Надання першої допомоги під час блювання, аспірації блювотних мас.
41. Надання долікарської допомоги в разі виникнення шлунково-кишкової кровотечі.
42. Техніка застосування газовивідної трубки.
43. Техніка очисної клізми.
44. Техніка промивання шлунка.
45. Техніка сифонної клізми.
46. Техніка лікувальної клізми.
47. Катетеризація сечового міхура м'яким катетером.
48. Визначення добового діурезу, водного балансу.
49. Техніка застосування банок.
50. Техніка застосування гірчичників.
51. Техніка накладання зігрівальних компресів.
52. Техніка охолоджувальних компресів.
53. Техніка застосування грілки.
54. Техніка застосування міхура з льодом.
55. Вибірка призначень лікаря з листка призначень.
56. Складання рецепту-вимоги на лікарські засоби.
57. Розкладання лікарських засобів у медичній шафі за способом їх застосування.
58. Втирання мазі, накладання пластиру, застосування присипки.
59. Закапування крапель у ніс, вуха, очі.
60. Закладання мазі за повіки.
61. Техніка користування індивідуальним кишеньковим інгалятором.
62. Техніка набирання лікарських засобів із ампул і флаконів.
63. Техніка внутрішньошкірних ін'єкцій.
64. Проведення проб на чутливість до лікарських засобів.
65. Техніка проведення проби Манту.
66. Техніка підшкірних ін'єкцій.
67. Користування інсуліновим шприцом. Розрахунок дози інсуліну.
68. Техніка введення олійних розчинів, оброблення інструментів після ін'єкцій.
69. Техніка внутрішньом'язових ін'єкцій.
70. Розведення та розрахунок дози антибіотика.
71. Техніка накладання джгута.
72. Техніка венепункції, внутрішньовенного струминного введення лікарських засобів.
73. Техніка взяття крові з вени для лабораторного дослідження: бактеріологічного, біохімічного.
74. Монтаж і заповнення системи для внутрішньовенних вливань.
75. Техніка внутрішньовенного краплинного введення лікарських засобів.
76. Техніка кровопускання.
77. Техніка взяття мазка із зів'я й носа.
78. Збирання мокротиння для лабораторного дослідження: загального, бактеріологічного, для виявлення мікобактерій туберкульозу, атипичних клітин.
79. Взяття блювотних мас і промивних вод шлунка для дослідження.

80. Взяття калу для лабораторного дослідження: копрологічного, бактеріологічного, на приховану кров, на яйця гельмінтів.
81. Техніка фракційного та дуоденального зондування.
82. Підготовка пацієнта та взяття сечі для загального та бактеріологічного дослідження.
83. Підготовка пацієнта та взяття сечі для дослідження за методом Нечипоренка.
84. Підготовка пацієнта для взяття сечі для дослідження за методом Зимницького.
85. Виписування направлень на лабораторне дослідження.

ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Сестринська справа. Підручник / Н. М. Касевич, І. О. Петрашев, В. В. Сліпченко та ін. за ред. В. І. Литвиненка, Н. М. Касевич. – К.: Медицина, 2017. – 816 с.

Н. М. Касевич Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підручник / Н. М. Касевич. – К.: Медицина, 2017. – 424 с.

Догляд за хворими (практика): підручник/ О.М.Ковальова, В.М.Лісовий, С.І.Шевченко та ін. - К.: ВСВ «Медицина», 2015. –488с.

Основи медичних знань та долікарської допомоги підручник для студентів вищих навчальних закладів III – IV рівнів акредитації / Я. І. Федонюк, В. С. Грушко, О. М. Довгань та ін. за ред. Я. І. Федонюка, В. С. Грушка. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. – 728 с.

Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник/ В.С.Тарасюк, Г.Б.Кучанська. – К.: ВСВ «Медицина», 2013. – 520с.

Охорона праці та безпека життєдіяльності медичних працівників: підручник/ Н.М. Касевич, К.І. Шаповал. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. –264с.

Додаткова:

Медсестринський догляд за пацієнтом: Стандарти медсестринських процедур, маніпуляцій та планів догляду і навчання: навч. посіб. / І.Я. Губенко, О.Т. Шевченко, Л.П. Бразалій, В.Г. Апшай. — К.: Медицина, 2008. — 304 с.

Савка Л.С., Разінкова Л.І., Коплик А.Ф. та ін. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч. посіб. / За ред. Л.М. Ковальчука, О.В. Кононова. — К.: Медицина, 2009. — 480 с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Накази Міністерства охорони здоров'я України. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://moz.gov.ua/>

Інтернет-сайт - Електронна бібліотека: навчальні книжки з медицини – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://megalib.com.ua/>

Інтернет-сайт –Всеукраїнська електронна бібліотека: медичні газети та журнали, відеофільми, презентації. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://youalib.com/>